

Іманова С.Ф.,
аспірантка
(Полтавський національний
педагогічний університет
імені В.Г. Короленка)

ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ЙОГО КОНЦЕНТРАЦІЇ

Серед питань, які гостро хвилюють вчителів трудового навчання сьогодні є такі: тенденція до скорочення годин викладання трудового навчання у навчальних планах школи; як досягти мети вивчення тем навчальної програми учнями 7-9-х класів за один урок на тиждень?

Передбачені навчальними програмами результати навчання, проектні завдання і технології їх виконання, норми витрат часу на їх вивчення, наявні в розпорядженні вчителя засоби навчання, його психолого-педагогічна, методична підготовка і особистісно-професійні якості повинні в комплексі гарантувати отримання школярами визначених Державним освітнім стандартом освітньої галузі «Технологія» рівнів навченості, вихованості і розвитку. Такий підхід робить актуальним шлях у напрямку пошуку технологій трудового навчання, в тому числі і відомих, які спрямовані на досягнення запланованих освітніх результатів у реальних умовах сьогодення кожного освітнього закладу.

Основні зусилля вчителів повинні спрямовуватися на створення і впровадження технологій навчання, які дозволяють ефективно у короткі терміни і гарантовано вирішувати навчально-виховні завдання в наявних умовах конкретного освітнього закладу. Це можуть бути навчальні технології, які ґрунтуються на дидактичному удосконаленні і реконструкції структури навчального матеріалу, способів його пред'явлення.

Однією з технологій ведення навчального процесу або його частини у стиснутому, інтегрованому, прискореному варіанті є технологія концентрації змісту навчання, яка передбачає засвоєння учнями більшої кількості навчальної інформації, не збільшуючи часу навчання за рахунок зміни прийомів її засвоєння, структури інформації, форм її пред'явлення. Технологія концентрації змісту навчання може здійснюватися з допомогою знаково-символічних структур.

Ідеографічна (образно-знакова) основа цієї технології полягає в можливості вираження цілого поняття засобами умовного зображення або рисунку. Розкриття смислу навчального матеріалу забезпечується усвідомлення учнем внутрішньо-конкретизованого його знаково-символічного значення у співставленні з наявною навчальною ситуацією.

Знаково-символічні структури виступають формою концентрації, згортання інформації під час інтеріоризації (Л. Виготський), мають, як і слово, значення опосередкованої орієнтовної основи діяльності (П. Гальперин). Крім зазначеного, знаково-символічні засоби сприяють ефективному засвоєнню знань шляхом усвідомлення співвідношення форми і змісту, сутності і явища, вміння моделювати навчальні ситуації. Знаково-символічні візуальні системи створюються шляхом кодування вербально представлені інформації. Під час навчання широко використовується і зворотній процес – декодування або розгортання інформації, заданої знаково-символічно.

Концентрація навчального матеріалу засобами систематизації, узагальнення і кодування забезпечує створення укрупнених дидактичних одиниць у вигляді знаково-символічних структур – навчальних ідеограм. Навчальна ідеограма – це просторова структурно-аналітична модель, умовні позначення якої містять концентровано-узагальнену і систематизовану інформацію. Наприклад, представлення навчального матеріалу у вигляді структурно-логічних схем, схем-ілюстрацій технічних пристроїв і технологічних процесів. Мінімально необхідна кількість елементів в структурній схемі обумовлюється їх достатністю для правильного розпізнання явищ і процесів змісту трудового навчання. Схеми конспекти використовуються при формуванні нових знань, їх закріпленні, а також як засіб виконання контрольних завдань.

Успішне впровадження ефективних технологій концентрації змісту трудового навчання є можливим шляхом вивчення минулого досвід розв'язку цього завдання та опанування методами зв'язку минулого досвіду з сучасними технологіями трудового навчання.